

1.00

Юрій Тарнавський

СПОМИНИ

ПОЕЗІЇ

Видавництво „Сучасність“

1964

George Tarnawsky

MEMORIES

(poems)

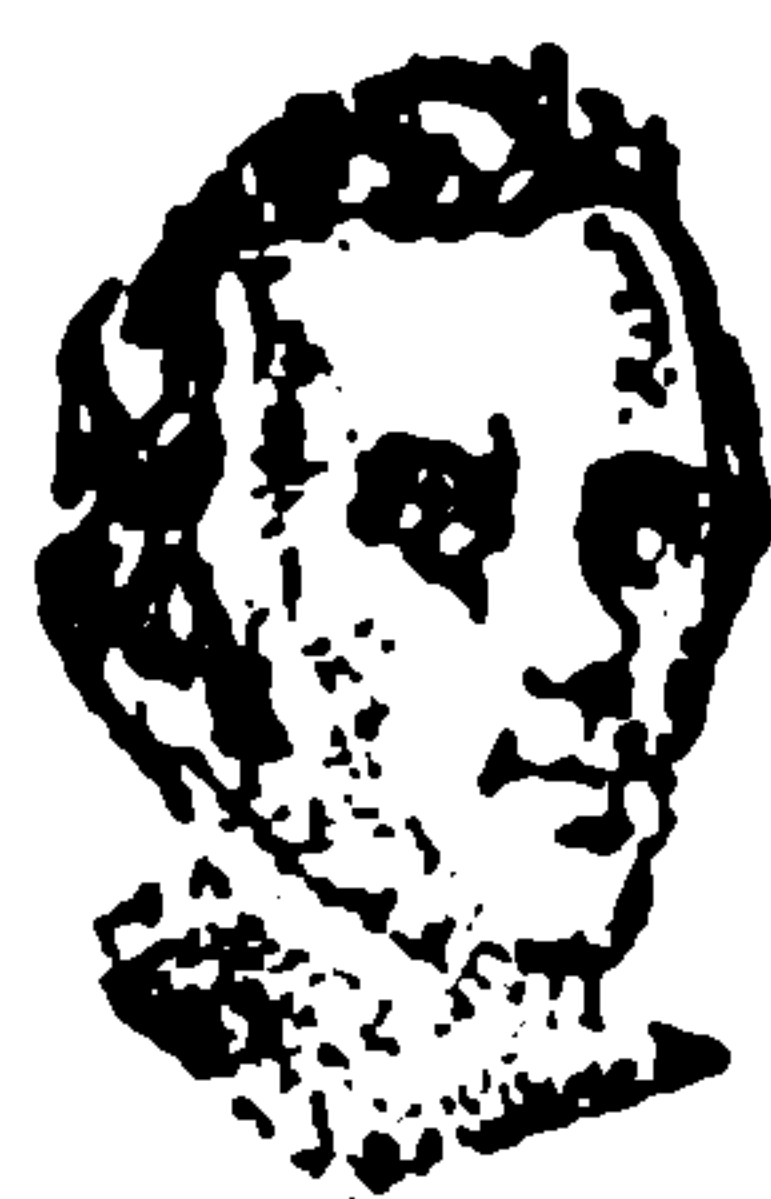
All rights reserved

1964

Юрій Тарнавський

СПОМИНИ

ПОЕЗІЇ

ТОВ. УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ім. ШЕВЧЕНКА У США
CHICAGO ILLINOIS

Видавництво «Сучасність»

1964

ПОХОРОН

Похорон, наче свято. Урочистість тиші та пустки обезлюдненого міста. Світло виголочене спекою, як висока, виполовіла трава. Довкруги міста, немов видима, тверда орбіта, кряжі.

Оголошення, чорні на білому папері, на телефонічних стовпах. Строгий формат друку, як строфи вірша.

Ріка, зелена, в'язка, неначе гума, тягнена у безконечність, із безконечним коефіцієнтом розширення, як порожнеча.

Спершу пустка. Ніде ні душі. Як двірць магараджі, що помер від укусу кобри, забутий серед пралісу, заселений, неначе тіннями листя, мавпами та плазунами. Лиш твої столи, теплі, як віддих, на долівках.

Та від процесії місто наповнене натовпами, немов галасом її самої, відбитим у акустичнім дзеркалі залишених кварталів. Колона, як кроки в трясовині, грузнучи у валках втікачів та відступаючого війська. Мовчазні салюти старшин, мовчанка яких, неначе страх на їхніх лицах.

Твердий тиск гори об ноги та колеса. Місто, як спомин, що забувається. Лиш спів, ростучи із щілин спеки, а з ним і зомліле лопотання корогів, і ослаблюючий запах кадил, і лискуча темрява одягів.

І врешті соковитість ґрунту, наче чорного льоду, дещо м'якого, та крихкого і теплого. Кислота листя, м'ятого вітром, над головами. Могили затишок, немов куща.

Ти ще повернешся не раз до нього, як до спадщини, зберіганої для тебе багатьма поколіннями.

ВЕЧІР I

Піраміди сумерку над площами, що темнішають, як вигасаючі квадратів сонця. Прямокутна геометрія Єгипту, яснішаючи, як фосфор, серед сутінків. Це тут блукатиме колись тендітний, як дівчина, юнак, не спішачися, щоб потрапити на бенкет, влаштований zdeгенерованим князем. Це тут, як світло відбите у мокрому асфальті, стоятиме стрункий обеліск, з граніту, схожого на фіялковий випар.

Книгарня, немов вокзал, повна зв'язку з життям великих міст. У ній ти прощаєшся зі своєю матір'ю, перед книжкою, як перед вагоном, який тебе повезе. Між шелестом паперу, немов віддалену розмову, чути надію на культурне відродження. На стінах, як світло, відбите на воді, настрій портів, заток, південної півкулі.

Дерев'яний міст із вдачею бика, побудженою лезами бензини і, наче пилом, теплом одного літнього пополудня.

Булиці, немов радіуси колеса, що має прямокутну форму, випромінюючи з центру: до білої алеї, що, як світанок, підходить до залізничної станції за містом; до кінотеатру, де на вельосипедах із трикутними колесами їздять коні, які вмюють виводити свої імена величезним сталевим пером; до школи на горі, кляси якої, як дзеркала, що мають глибину, одночасно, та заразом відмінно, відбивають твоє тіло; до кладовища, на яким, як на безформній дзвіниці, будованій не вгору, а в ширину, дзвонять темні кубічні дзвони могил, звуком подібним до биття велетенських, переляканих сердець.

ВІЙНА

Рукомі алеї військових валок. Розлізлі кипариси пилу. Світло, наче молот, розстрошуючий речі.

Руки з закасаними рукавами, як ноги велетенських польових коників, несучися мимо, немов на невидимих, повільно чвалаючих конях. Зелений колір уніформ, як чорнило каракатиць, у воді куряви.

Клапті світла, звисаючі зі щік, як опечена шкіра. Волосини брів, прозорі та напужлі від пилу. Дзенькіт казанків, немов слабі пружини. Зади коней, як ями у повітрі.

Місто, неначе млин, мелючи колони, що проходять крізь нього. Площі, як млинові камені, обертаючись поволі, заокруглені рухом, білі, немов від борошна, від світла й пилу.

Вдома, виправдування й туга за чорними янголами в танках, за кіньми, одягненими у довгі, весільні шлейфи, за зброєю, що роблена для випещених жіночх рук.

Так, як тепер, за зеленню мундирів серед посух Естремадури, за смертю, що сталевим нігтем стукає в м'які двері олів.

—Немов за битвою під Теруелем спеки і сходу!

РІКА

Ріка, яка втратила назву, яка наповнена важкою тінню води, як колодою, притокою якої є великий палець на твоїй правій нозі, пекучий смак якої остався на тонких губах твого м'яса, від якої ти навчився думати про море, біля якої ти постановляєш заснувати звіринець із черепів худоби, що померла на чаютку.

Вона пливе крізь м'які пороги матраців; немов холодний зелений телефон, вона приносить тобі вістку про смерть твоєї матері; вона надає напрям похоронам і парадам; двічі на день ти пролітаєш над нею із картками книжок, замість крил, з німбами сколиханого повітря довкола ніг; вона є дорогою до гір, якою, на одній нозі, втікає молодий селянин у полотнянім одязі від двох міліціонерів, німих від темних одностроїв, немов від порожнечі; вона несе у собі, як запах, зміст міської лікарні, із пополуднями, літеплими, як чай, в якій, як птахів клоччям, випихають жіночі шлунки теплим і солодким розчином гіпсу.

Неначе сон, кожного дня вона відносить твої думки.

Це від неї, одного зимового пополудня, ти заразився на смерть.

СЛЬОЗИ

М'які кайдани. Воднисті мури.

Лежати спаралізованим на ліжку, наїденим їх ситними яблуками.

Душа, виростаючи крізь очі. Дрібні пелюстки, розчиняючись на шкірі. Тіло, меншаючи, неначе лід в теплій воді. Думки, неначе волога погода, виповнюючи простір.

Про того, який від'їхав, який не певний, чи він не тільки поняття його відсутности у твоїм мозку.

Про хворобу, що, наче ясна сліпота, робить невидимими речі та істоти.

Про діри, залишені по устах і по теплу шелоту.

Про те, що прийде у формі великого посуду, наповненого словом із двох однакових складів.

Від темряви, липкої, як б'юто, томляться уста.

ПОМИНКИ

Немов від диму, синім стає повітря у кімнаті від твоїх очей, на які уже упав пил. Блиск, наче скалки скла, між віями.

Поїзди юности приїхали до вокзалів твоєї шкіри. В устах, як вітер у вікні, вічний смак м'яти.

Темного світла позичило у стін твоє тіло, коли міряли тобі вигідний одяг із важкого шовку води.

Довге слово вимовляють твої уста, слово, що має звук спорожнілих кімнат.

Скляні павуки лазять по твоїх грудях, що гнуться під тягарем прозорости, якою тебе покрили.

Ти є стіною. По цей бік тебе пил, немов біла трава, росте з-під коліс машин. Війна продовжується, як парада. Зелена, рідка сірка води треться об мої стопи. Сичить місто, коли ним проходить чоловік у зеленому мундирі, в сорочці з білим коміром. Його тільки що звільнили із царства мертвих.

По той бік білі дошки світла у твоїм розчиненім, як вікно, тілі. Натовп, що викликає піт, немов кошмар. Шепіт хлопця до жінки у чорному, що нахиляється до нього:

—Як плачеться?

—Отак.

—Так?

—Ні, отак!

—Я не можу!

—Пробуй!

—Дай мені голку!

—Ой, ти нещасний!

Сльози, як слина з рота, бризкають з її очей. Молоток, як кров у висках.

Хробаки, як мухи, лізтимуть в твої очі у липкій задусі глини.

МІСТО

Видовжене, воно дрижить у сонці, наче голка компаса.

В одному кінці вечір. Повітря зотліле, немов папір від світла. Стара церква, уже невидима для очей, над ставом. Темні коридори води, що ведуть до печери, на глиняних полицях якої черепи гріються до світла, розлитого, немов олія на поверхні води. Хлопець, що піклується ними, якому, наче одяг, передав свою душу прадід.

Лікарня, немов назва, населена можливостями, стелями, як у воді, відбитими у твоїй матері, лікарем з багатьма пальцями на руках, м'яких, як коров'яче вим'я, з твоєю грудною кліткою, немов із синім панциром, недбало зберіганою у своїй шафі.

Ріка, з води якої, як із радіо, виходить голос, що подає дві цифри року, три і вісім, немов годину, і що говорить про смерть полковника, прізвище якого, хоч будучи інакшим, має звук твого, і який має обличчя і однострій генерала. У глибину її, неначе за гору, ти вибирався того пополудня у мандрівку. Сонце, віддалюючися, неначе звук, а з ним і тиск сильної руки, яка тебе тримала.

Кусок простору між тином і клунею, в якому, як в тіснім ставку, кишить від ніг, голів, рук, і в якому, немов гумова плівка, розтягнене нутро твого рота, просяккле, неначе димом, терпким смаком черемхи.

Ледве помітний, немов з туману, міст, що м'ячем скаче через ріку, плитку, як бляха. За ним місце для божевільних риб, що дзижчать на поверхні води, як на шибі мухи.

Ріка, нараз стаючи вулицею. На ній пес із собором, замість пащі, із болем твого тіла, як клаптем матерії, в зубах. Далі, провалля вздовж вулиці, а в нім, як вічний холод, пісня і рівний такт, вибиваний багатьма дерев'яними черевиками.

Ринок, як рисунок радиркою, стертий рухом відступаючих колон, похороном, що прямує у протилежну сторону, галасом минулих ярмарків. Лиш крамниця на розі ратуші збережена бетоном ранішнього світла. У ній трое вояків наступаючої армії, що п'ють одеколон. Рідина, як стрічка в вітрі, лопочучи у сонці. Мотузки рушниць, як в товсте тіло, в'їлися в завеликий одяг.

Ліворуч келії бруси, із хлопцями, що не мають прізвищ, з книжками, на листках яких, немов зілля, засушені татарські напади, зі священником, що у спідниці й хустці на голові намагається видертися, немов із ями, з божниці, набитої жінками, що б'ються і, наче вереском, звуком дертої одежі.

На краях, неначе берег крізь туман, кам'яниці, ширина і плоскість тротуару, наче зародок бульварів, якими ти снуватимешся, помешкання, густе, як ліс, від кімнат, від віддалі, звільненої з цигарок, від кольору вина, яким, як стіна фарбою, помальоване повітря, з дівчиною, в косах якої, як у густій смолі, зав'язли твої руки.

Після того місто, втікаючи крізь вулиці, як рідина крізь діри в посуді, і в решті, наче дно, міст, що вічно дудонить, немов намагається не забути, як своє дитинство, звук копит, що ним колись пройшли.

БУДИНОК

Немов брезент у вітрі, у ньому лопоче твоє падіння у обіймах матері.

На терасі, ще без поруччя, стоїш серед ремісників, неначе членів анархістичних синдикатів, із літнім вітром, немов бандажем, на щоці, з якої щойно зійшов опух.

Крізь город за хатою твоєї баби, з трави якого, немов туман, підноситься темрява, чоловік, голій до пояса, із м'язами, немов слідами бичування, на грудній клітці, везе на тачці білу стежку у сторону будинку. У ньому, немов у жмарці комарів, ступає правник з великим черевом і портфелем під пахвою.

Оподалік падає бомба не роблячи ні ями, ні звуку. Від гарячого подуву, що дме від неї, шибки вікон розлітаються, як картки папери зі столу.

Побіч гора, з-під якої б'є джерело соковитої трави і жовтих квітів, запах яких несе у собі зміст, як вимовлені слова.

Кімнати з життеписами людей. У них спершу високий урядовець, одягнений у синю скатертину, якою він обвинений індузьким способом, і який постійно скимлять, немов перед розстрілом: «Я теж патріот, та у мене жінка і двоє дітей!»

Опісля будинок, населений німими, хоч неспокойними, постають у мундирах із вогкої віддалі, із кинджалами, срібло рукоятки яких, як магнет сталь, притягає твій зір. Між ними невтомно пораяється тіло дівчини у вишиваній сорочці, запродане її власною душею.

Стіни, як напрям, у якому видно оливний гай із німфами і сатирами на узліссі. Беззвучний танець, немов велетенський вінок із білих і рожевих та рухомих квітів, у яким кожен учасник є лиш уявою свого сусіда. Русалки, що притискають в'язанки зеленої води до голих грудей, немов снопи мокрої лепехи.

Місце твого ніколи нездійсненого осідку, де ти отаборився б у наметі із рудого оксамиту, яким накрито стіл, і поповняв би вбивства тесаними стрілами, затроєними червоним чорнилом. Весняним вітром, зеленим і важким від віддалі, несло б, як крізь відкриті вікна, від тіл, захованих під ліжками та за портъерами.

Приміщення для таємних зустрічей коханців, в яким простирала б'ють об лункі стіни, немов вода в басейні.

Довге, неначе фараонове, було б твоє панування із другого поверху, крізь роки братерського співжиття, подружнього щастя і вирощування нащадків.

ВИЇЗД

Ранок після похорону, у ліжку, червоному від постелі без пошивок, як запалене горло. Гості, що з'являються в повітрі, коли ти стираєш із нього прозорість, наче пил. На долівках, засмічених світлом, неголені щелепи, кулаки, шиї. Кобури, як стілі овочі, повні блискучої сталі, неначе соку. Опис битви, у якій зникають люди, як числа у математичному рівнянні. Доводження про чудотворні якості нещастя, що щойно сталося.

Перший від'їзд, як напрям, вказаний рукою. Віддаль, стаючи тісною від однаковості намірів, від підвід, що тягнуться, як гума, від впертості машин, у яких, як жebraки на лавках убогих парків, куняють виснажені постаті.

Заява про поворот, зроблена під час зіскакування із ще рухомого вельосипеда, разом із помахом руки, що видовжується у польову дорогу, на якій ями розкидані, немов каміння.

Село заяложене сонцем, як товщем стіл. Мухи, що чіпляються тіла, немов клей. Чоловік, що викашлює їх із грудей, як флегму.

Останній поворот у полудень, блідий, як пересвітлена фотографія. Місто розвіяне, немов хмарина в небі. Утікають від себе, як молекулі випущеного газу, звуки копит на бруку, лункім, як вода, коли ти їхав фіякром зі станції, побіч жінки, присипаної чорним одягом, немов піском, з рукою на кийку з голівкою зі слонової кости.

Сидиш за столом у хаті твоєї баби, з якої залишилася тільки одна стіна. Глядиш крізь вікно у ній на другий бік, де дівчина однакового з тобою віку обливає твої голі плечі холодною, як льодова вода, долонею. У хаті відчиняється рот, з якого вилетить високий голос в твоїй обороні.

Наче тикання годинника у вухах, чуєш на лиці тепло твоєї баби. В устах, як щось уроджене, повік остаючись смак страви.

ВЕЧІР II

Подем іде твій дядько з ногами, як письмо водою, змитими сумерком, із книжкою перед обличчям, з якої, як із квадратного місяця, виходить світло, яким він заворожений.

У кімнаті з двома ліжками, великими і сполученими, як два вагони, звуки, як вода з грудки льоду, виходять із окарини, зробленої з білої порцеляни. Квіти, намальовані на її поверхні, мають колір, який око не може зловити, як вухо дуже високий звук. У ній, як в склянці води, лежать дотики твоїх пальців і уст.

На столі англійська граматика відчиняється сама і починає перегортатися. Чути голоси з її сторінок, як кризь стіну.

В колоді карт, у якій одна має напис «The Jolly Joker», як в призмі, видно, як ти сидиш на ганку. Миляні бульбашки, що мають звук чужої мови, постійно виходять з твого рота. У них відбивається зміст мозків двох хлопців, що сидять обернені до тебе. Їхні обличчя й очі круглі від здивовання. Твій рот, як полумінь, відбитий у твоїх очах.

Як два промені фіолетового світла, що пахне матіолею, схрещується твій хід із ходом твого дядька. Бачиш його лице, як має вигляд двох сторінок, з літерами, написаними зправа на ліво. Його тінь має форму шуму і запаху гірської ріки.

Рухом, немов вітрило вітром, надуте твоє тіло. Ліва сторона виповнена чорною кручею, немов пожарищем. З правого боку, багаття зі скла, що горить, немов бензина.

Чуеш, як рушають з місця натовпи, неначе довгі поїзди. Їхній хід тихий, як рух води в ставку.

ВІЯДУК

На його соняшнім боці ти плакав за клясами, що, як поїзди, від'їхали, набиті лекціями та ровесниками. Відкриття першої правди в житті, яка складається із можливості вислову «дванадцять по дванадцятій».

Ліжко, в якому, замість простирал, є м'які стіни. Свіжість, що, немов від гір, віє від твоїх сліз.

Ящірки, як золоті струмки, втікають з-під твоїх ніг і стікають вниз по шкарпу. Попелом сонця покрита трава, в якій вони зникають.

Електривня, з географією країни, в якій порозуміваються думками, замість слів. У дворі, повному куп іржі на нафти, підводні човни, оживлені та побільшені голосами твоїм та твого товариша.

Пополудні за стосами світла, немов дощок. В повітрі, наче на обрії, простори Індії, морів, Єгипту.

В будинку, на столі, сяйво хліба, виповненого світлом, видобутим з масла і яєць. Мертва жінка, одягнена у жовту шкіру, душа якої перейшла в мужу.

Думки у формі кімнат, у яких професори рисують крейдою на дошці вигляд статевої приємності. Повз них дорога, що плюскоче, немов ріка, невидимими копитами, і що веде до станції, збудованої, як з цегли, із червоних квітів, на пероні якої відбувається двобій між товстим солдатом чужої армії, який ховається, наче в клубках пари, у прозорім повітрі, і молодим та тонким, риси обличчя якого, немов слова, видають звук твоєї рідної мови, і гладко голені щокі якого покриті кров'ю, неначе заростом.

В склепіннях луків, немов у дзеркалах, завжди відбитий вечір.

БІБЛІОТЕКА
ЗДУ

ПОЛУДЕНЬ

Колір тротуарів позичений у спідниць, тісних, як запалі щоки модних жінок.

Площа, на якій постійно маршує, остаючись на тім самім місці, відділ монголів з русявим волоссям та голубими очима. Тіла поблякли так, що їх важко розпізнати. Сонце, нищачи не лиш барву, а й третій вимір. Один із солдатів, рудий, з червоними очима, почина пісню жіночим голосом. В його відкритім роті видно рівне поле, збите з дощок, з червоною кіннотою на ньому.

В повітрі, як на друкованій сторінці, зміст оповідання про близнюків з країни, в якій одягаються в сувої білого полотна, з яких один багатий і товстий, а другий худий і бідний. Дія, відбуваючися на рівнині, залитій пшеницями, неначе тістом, в присутності колоніяльного урядовця в корковім шоломі проти сонця.

Кусок чорної карети, що визирає, як уламок човна із піску на березі моря, із ясности. Ти в ньому, обернений лицем до станції.

Приміщення зубного лікаря, з приладдям, у яким простяглися краєвиди. Атмосфера заходу, немов парфума, виходячи з блискучої сталі, ніклю, матової порцеляни. Неначе сон, бліде зображення відвідин у паризького лікаря, триваючи рівночасно. У приймальні хлопець, з обличчям янгола, хворий на гріх. Його мати, з губ якої, які вона кусає, виходить із сичанням її душа, немов повітря із пробитого м'яча. Чоловік в окулярах з золотої сітки, із жовтими шкіряними рукавицям, в яких він загубив свої руки. Його молода жінка невидима місцями, неначе зроблена з речовини, як із матерії в горошок.

Дорога, вказуючи на схил гори, покритої сукном кольору хакі, що місцями блищить від сонця. На нім віз, із наміром дістатися на верх, твердим, немов напнутий м'яз. Між ним і містом кругла гора віддалі і різниці в датах.

ВУЛИЦЯ

Бразилія, як корабель до дамби, причалює до кушів за залізною огорожею. Листя, стаючи чітким та непорушним, немов на фотографії.

Біла щока малого хлопця іншої національності вилітає із при-смерку і з ляскотом чіпляється магнету порожнечі, який ти несеш у правій руці. М'якість, як звук по вулиці, розходячися по твоїй свідомості.

Тихішає гармидер, що, наче з перенаповненої кімнати, виходив із книжки, залишеної на столі. Віддаляються і розсуваються дерева побудженої сліпоти, що закривали місто.

На горбі, побіч, лежить велетенське чорне тіло мертвого чоловіка. Його жінка і двоє дочок влазять у нього з великими клунками, немов у човен. Довго сидять непорушні, дивлячися поперед себе. Бачиш, як згодом до відкритого рота прикладають невелике кругле дзеркало, що покривається грубою верствою сажі. Чуєш, як дрижить земля, немов на гілці крапля, від кулаків мерців, що б'ють у віка домовин.

В будинку пошти, у формі гробівця без вікон, оброслому чорними деревами, подібними до кипарисів, дівчина, одягнена поміському, яка сидить за віконцем, сердито говорить до свого батька в полотняній селянській одежі. Вона вимовляє слова з кінця, і вони надуті звуком, як обличчя кров'ю. Він перелякано дивиться на неї і, мнуци у руках шапку, шепоче блідими, немов від борошна устами: «Ай шуюперепро, ай шуюперепро . . .»

Праворуч, будинок поліції, тонкий, як стіна, з якого виходять голоси п'яних і розсміяних жінок. Дуже високий чоловік у чорному мундирі стоїть біля його дверей. Коли він повертається боком, видно, що він тонкий, неначе витятий з паперу.

У церкві на горі гойдаються дзвони, самі, неначе діти на гойдалці. Сміх і голоси несуться від них.

Внизу, велика церква, без покрівлі, з червоними стінами, збудованими із лущини яець. В одній із захристій, на купі глини, порослій лободою, сидить група хлопців і дівчат шкільного віку. Одна із дівчат встає, ховається за стіну і, всисаючи щоки і живіт,

починає меншати. Перетворившись на кволу стару, вона повертається і каже: «Ходила я по світу, та він поріс сміттям . . .» Один із хлопців відчиняє рота, щоб їй відповісти, та замість голосу з його горла виходить сильний запах троянд.

Посеред вулиці стоїть великий собака, прозорий і тремтячий, немов гаряче повітря. Йому призначено когось вкусити.

Божевільна жінка лежить за парканом, як яма, вирита в землі.

Вулицею по той бік ріки іде сажотрус. Він увесь у сажі, і чорні кості визирають з його м'яса, як тіло із подертої одежі.

У дворі сусіда твоєї баби лежить туша зарізаного волка. Двоє чоловіків пораються біля неї з колами, як біля великого багаття.

Будинок із фарбою, як сирістю, на стінах, під яким, як тінь, зібрався тротуар, і в ньому, як у перископі, видно будинок у Лондоні, із числом 14 над дверима. Він є дещо пом'ятим рентгенівським знімком твого будинку, і в нім, як у пам'яті, від його власника зостався лиш лікарський титул. Крізь стіни, як крізь цигарковий дим, видно, як у повітрі плавають, немов гігантські, перерозвинені бактерії, скляні рурки, набиті електрикою, як фіолетовою ватою.

Крізь живопліт, як звуки, пливають бандажі з цукру, заплямлені полуницями, як кров'ю, чай з молоком, прозорий, як порцеляна, обличчя трьох жінок, з яких дві є дочками третьої, і яких роти, як краплі червоного чорнила у воді, розходяться у повітрі.

В темних кімнатах, за брилами фіранок, білі картки паперу осідають на долівки, тихо і безнастанно, як крейда на дно моря.

Там, під ними, лежить присипане твое ім'я.

У глибині вулиці, немов стовп пилу в сонці, здіймається до неба літо, полудні і площі обезлюднені світлом.

ПОПОЛУДНІ

Захворілий на душу, немов проказу, проводиш дні у ясных коридорах рік, прогнаний матір'ю педераста, яка боїться заразитися умиранням.

Зустрічаєш його, що говорить про стіни із холодом, замість шпалер, і про відсутність його матері, як про помешкання, коли ідеш до самоти, як до місця в просторі.

Товариш з водою, замість нижньої частини тіла, з обличчям, що міняє форму, як калюжа оливи.

Простір переповнений дитинством на плоті на ріці Міссісіпі й спинами матросів, круглими й блискучими на сонці. наче літне полярне світло.

Кораблі відпливають у напрямі вогкості, що, як вода з криги, що топиться, тече із темного повітря під кущами. Пара, що пахне спекою. Квіти вогню, брудні від сажі та оливи. Борти, немов залізнi листки книг, на яких шрифтом блиску надруковані вірші про кортики, канати, елеватори.

Під поверхнею тиша, втілена в гумі. Думки прозорі, як сама вода, і повільні, як рухи. Речі, як рослини у догідному підсонні. повні розміру, немов соку.

Ацтецький ідол, що, як риба, тріпочеться в зубах, викрищуючи їх, як м'якуш з хліба.

Світло в притоці, як під білою стіною. В'юни вилежуються в жовтій воді, як у траві. Спорохнявілі лотоки, крізь які проходять промені, як між листям дерев. Старий, залишений млин, неначе клапоть пралісу.

—Коли місто гуде від току колон, що проходять крізь нього, і коли, разом з літом і твоїм дитинством, тягнеться умирання твоєї матері.

ХВОРОВА

Рожеве, спінене вино, як закривавлене мереживо, визирає із твоїх уст. Веселка з помаранчів, що починається в північній Африці, зникає у твоїм роті.

Твій хід по хаті є опущений палац із склом на вікнах, як подертим павутинням, із тинком, що, як пташиний гній, капає зі стель на долівки.

Меблі в кімнаті є рядами вікон, що виглядають на жовтий двір твоєї шкіри.

Потвори приходять пополудні на пальцях до твоєї спальні і натягають на себе твоє тіло. Рухом і злобою оживляють твої м'язи. Місто і люди, як звуки видані тобою, втікають від тебе. Кричиш за ними голосом висохлим, як тіло старця.

Наказуєш: «Пийте із філіжанки це пінисте вино, спроваджене із Франції, яке має температуру і смак моєї слини».

Говориш: «Визираєте з-за своїх щік і пліч, як з-за рогів хат, чи вже не вмерла я! Цур вам, безсоромні! Як світите очима!»

Докоряєш: «Дволичні союзники! Самою ви оставили мене на цій горі з тканини пістряка та флегми!»

Плачеш: «Не дайте мене! Я не хочу до того царства гною та самоти!»

Грозиш: «Підождіть! Весна іде лугами моєї шкіри!»

Коли відкидаєш ковдру, у твоїм шлунку видно послід породів, як сувої мокрих, рожевих простирал, і ріку, над якою відбувається операція, і якою, як ножем, лікар поре твою шкіру. Біль у формі жовтого калу пливе на її поверхні.

Немов з тунелю, з твого тіла виступає чоловік, що повертається із фронту. Його одяг просяклий, неначе запахом, гулом битви, яка відбудеться на другий день. Як світло на стінах, його присутність відбивається у міських руху, натовпах і ясності.

Твій син сидить біля відкритого вікна, заваленого теплом. Неначе цигарковий дим, його окутує друк книжки, яку він читає уголос. Крізь його голову, немов верства жовтого мінералу крізь камінь, проходить лан пшениці.

Кволість, немов радирка, стирає клієт, що доноситься до тебе знадвору.

Купи твого терпіння, неначе шлаку, ростуть за містом.

ЗУСТРІЧ

Відхід дівчини, як звук раз вимовленої літери «О», малючий у пам'яті й просторі, коли ти стоїш у горішній частині міста. В повітрі, як сажа на стіні, чорна смута, зроблена її волоссям.

Із запаху, що залишається по ній, немов із притишеного радіо-приймача, виходить її ім'я.

Немов об куш, її одежа зачіпляється об простір перед хатою лікаря у якому із клюмб, замість запаху квітів, виходять зариси чоловіків і жінок, одягнених у білі тенісові строї. Товста дівчина сидить на лежку перед хатою і, нагнувшись, шукає в траві під ним своїх пальців, які вона розсипала, як жменю ріні. Із хати, немов з-над річки, несеться крізь відкриті вікна холод і чутки про притаєну пристрасть і кровозмішання. Сміх і звуки гри, що дедалі стають чіткішими, звучать, як свистючий віддих і рівне биття серця.

Ще бачиш, як вона проходить повз сторінку із бразилійського роману, що стоїть за залізним парканом, на якій, замість друку, ростуть гумові дерева і кущі з листям, блискучим, немов дзеркала. Бачиш, як вона ховається за закрутом вулиці, немов за товстим стовбуром.

Із присмерку ідуть тобі назустріч довгим рядом глобуси, мікроскопи, кінопрожектори, приладдя фізичних та хемічних лябораторій, скелети, нанизані й підвішені на дроті.

За ними, немов пил, здійснюються нутра кляс, у яких твої очі заслонені параванами тепла уст твоєї учительки та рухами м'язистих рук чоловіка, що не здібний зробити знаку хреста.

За тобою тихо, немов вода, відчиняються двері будинку гімназії, щоб їх назад прийняти.

Шипить і хвилюється пісок, яким покрите подвір'я, як море у повільнім фільмі.

ПИЛ

У повітрі, як скеля, смак неспілих яблук, що пливе із ротів двох дітей, які сидять у білих сорочках при дорозі. Листя на яблуні, немов мундири, порозвішувані на гіллі, припалі пилом.

Місце, де відбувся двобій між хирявим, білобровим хлопцем і вбивцем мурашок зі скандинавським ім'ям, одягненим у бронзовий панцир, прилиплий, як спітніла сорочка, до його голого тіла.

Вид на широку ріку, у якій, як кінь, купається залізничний міст, і на поверхні якої, як олійна пляма, плаває жінка з рухами жаби. Розмова, як розкиданий одяг, на березі біля неї.

Немов бліді тіні обертаючихся гумових коліс, пил стоїть над дорогою, більшаючи, коли машини віддаляються в напрямі сонця.

У місті, немов вологість, нанесена вітром, атмосфера східних областей країни.

З'являється родич твоєї матері, якого частини лица зроблені з тротуарів і фасад опери провінційної столиці. Її простір, разом з ріжками авт, дзвінками трамваїв та звуками копит на бруку, виходить, змішаний з його голосом, йому з горла, коли він оповідає про свою подорож. Бадьорий настрій, як від газети з доброю новиною, несеться від його синього однострою.

Голова крутиться тобі від непевности, чи йдеш по його голосі, чи стоїш на долівці.

Тихий дзенькіт срібла і порцеляни, що виходить із темних стін та меблів, заглушує гул моторів, що несеться крізь відкриті вікна із середини міста.

КЛІМАТ

В повітрі жіночі щоки, замість температури. Їхній початок у помешканнях, з простором, м'яким, немов фіранки, де у ліжках, як вода в ваннах, стигнуть тіла хворих.

В клясах вітер дмучи з таблиць, як крізь відкриті вікна. Повітря надуте ними, немов вітрило. На шкірі тремтіння сорочок, немов калюж. Щоки, як краплі води, стікають по руках на парти.

Прогулянки, немов тунелі із тепла жмень, служняности одно-клясників, зміни в поведженні учителів. У них природничі назви на зелах немов метелики, блиск білих хустин на головах, як скла, хліб травлений маслом, неначе шлунком, пісня, співана перед роками, що, як колона людей, посувається полем, і якої мелодією є історія твоєї батьківщини

Вид на ріки, що розвіваються, як дим, і на тартаки над ними, з повітрям у дворах, як мотор, тремтячим та заяложеним оливою.

Вдома, відсутність твоєї баби у формі порядку, адреса лікарні на передмісті, замість матері, страва творена хатою, як прохолода.

Часами вибухи гармат, немов з-за гір, доносяться з листів, присланих із фронту.

ВИД

Клуб світла, наче пари, в якому видніють три сорочки, наповнені гарячим повітрям, замість тіл. Дорога, творена голосами, мов розмова. Над нею пил, як молоко, розпливаючись у воді. Дата, немов запах, у повітрі.

Вечір, у який світло, немов з води, виходить із землі, і в який чоловік у чорних чоботах, з халявами, що, як лід, видають холод замість блиску, сидить на лавці під тинном. Слова, які він вимовляє, відбиваються від пустки перед ним, як м'ячі від стіни, і вертаються, змінені у змісті й звуці, до нього. Пістоль, м'який і великий, як подушка, висить, перев'язаний навхрест мотузкою при його боці.

Ти лежиш горілиць під стіною дровитні, із хмарами, що у формі довгих цифер проходять крізь твій мозок. Із твого рота, немов із голосника кимсь іншим, виходить вимовлюване твоє майбутнє.

Як гарячий дріт, крізь простір двору натягнена куля із фльобера, у жовтій прикладі якого, наче у пам'яті, захований теплий липневий популудень з товстими солдатами у синіх одностроях, замість тіней.

Немов крислатий дуб, заслоняє вид колодязь, нутро якого виростає із землі.

Як червоний іній, мерехтять у городі полуниці.

Це із гори, перед якою, як додаткова віддаль, стоїть будинок, і з якої, із биттям серця, як злочин, поповнюваний кимсь іншим, ти бачиш, як тебе ковтає чорне вікно, так, як ти слину в той час у своїм роті.

ЖІНКА

Перехрестя, принесені жінкою, що втекла з великого міста, як гамір, виповнюють кімнати. Простір кіоску з цигарками, як запах парфуми, віє від неї. У розкиданій шовковій білизні, немов у м'яких дзеркалах, відбита круглість її повних бедер. Її голос, як картина із вирізків з газет і магазинів, зроблений із уривків популярних мелодій і нікотину.

У картонових коробках левади, які ти крадеш жменями. Ведеш ними малого хлопця, спорідненого з тобою, який даремно намагається повторити за тобою, як складне чуже слово, твій гріх. Білий дим, немов густа трава, сягає тобі до пояса. Твоя пам'ять, як запах, вивітряється з голови. На устах, немов зображення на екрані, спека і світло Єгипту.

Знаходять тебе вечором в тобі самому, як у забутій, давно не відкриваній кімнаті. Ліхтарі і голоси коливаються, як сльози.

КУЗЕН

З волоссям, поштитим з чорної габардини, він стоїть надворі під стіною, з якої виходить шепіт, що становить тепло. Говорить про температуру, як про крій одягу. Курява, немов на шляху за автомобілем, підноситься за його голосом.

За рогом хати його сестра проходить крізь двір із чемаданом у руці і, вийшовши на ганок, бере у руки книжку, що, наче у воді, висить розкрита у повітрі, та, сівши на лаву, починає її читати. У ній написано про мандрівника національності, яка рівнозначна із сталлю, і про його подорож материком, де із землі виростають лани довгошерстих чорних тварин, в жилах яких, замість крові, пливе молоко.

Ранок, блідий від холоду, як тіло від кропиви. Мутні калюжі ягід, що обсипалися, під куцями агрусу. Тінь у формі високого русявого юнака, що говорить про недоліки сільсько-господарської гігієни серед місцевого населення. В наплечниках, як у незграбних дзеркалах, відбиті смерекові ліси.

Ріка, порисована кігтями вітру. Лискучі лишаї вирів на її поверхні. На дні, як велетенський затоплений куб льоду, басейн, наповнений водою, що пахне трояндами. У ньому голий хлопець із тілом, рожевим, як радирка, яким, неначе пальцем по шибі, що зайшла парою, він пише своє ім'я на синім дні, покритім білим осадом.

У віддалі до міста, як у паспорті, представлений твій вік. Селянин, як дух, викликаний з повітря словом «дядьку». Плоскі будяки, як вигоряючі вогнища, у запиленій траві при дорозі.

Відділ солдатів, що швидко, як вагон по рейках, віддаляється від тебе. З ротів тих із них, що співають, і з музичних інструментів решти, замість мелодії, несеться хвороба, яка забере двох чоловіків з твоєї сім'ї.

У снах він з'являється безкровний, з жовтою облямівкою на пагонах, засоромлено запихаючи у свій рот довгі сувої військових телефонічних дротів, що вилазять з нього. Його лице тендітне від юного віку, немов від недоживлення.

ВЕЧІР ІІІ

Вода, немов ланцюг, дзвонить в городі сусіда. Повітря вишпленене кльомбами, наче туманом. Дівчина в короткому білому платті губиться серед запаху квітів, як серед кущів. Крути розходяться по хвiртці, як по поверхні води. Із хати, крізь відкриті вікна, пливе простір і родинне життя. Тарілки, як звуки з рота, втікають із рук, коли накривають до столу.

Шорсткий простір треться об литки твоїх голих ніг. З нього, як полумінь із сірника, вибухає холод. Вертається з гори, в глині якої лежать гільзи, у яких, як крізь щілини, видно уривки із життя в окопах з першої світової війни.

Як музика із радіо, життя виходить із живота вагітної жінки, що йде поруч тебе. Чорні постаті, як відблиски світла на розгойданій воді, то з'являються, то зникають у повітрі.

Пам'ять, як одяг запахом, просякла узбіччям гори, із напрямом, чітким, як у воді рвучкої ріки, відношенням між фігурами на шахівниці, смаком спожитих бутербродів. Із голосів, як з цигаркового диму, виринають стіни помешкання, до якого йдете.

Проходите повз жінку, закопану в землі, з якої, як вода із джерела, б'є електричний струм.

Хворе тіло, немов розстелене ліжко, жде на твою розсміяну матір.

Як крик нічного птаха, біль з рани на твоїм чолі розходиться по темних схилах горбів за хатою.

ШКОЛА

У пам'яті, немов за парканом, пава, пір'я якої має колір її думок. Хвіст зроблений із сутінків саду та реверенд римо-католицьких священиків. Світло, як вода від намулу, мутне від мундира солдата, якого присутність має смак волоських горіхів. В повітрі, як звук слова, поняття срібної бляхи і польової жандармерії.

Учителька із двома дорослими дітьми, замість прізвища, в словах якої, як у підводних печерах, плавають риби з блідими вусами та іменами старослов'янських богинь. Довкрути назви журналів, немов каложі на землі.

Ліворуч, ранок із чистими простиралами, замість повітря, із служницею, яка вагітна на день у чужій країні, виповнений залищеною залізничною станцією, як погашеним недокурком, і лісом, набряклим від дощу, як повість.

З'являється ровесниця та родичка твоєї баби, із беззубим ротом, з якого виходять слова із смаком свіжих булок, замість звуків. У її товстім тілі, як у вікні, відкритім на місто, видно пусті вулиці, із яких вона щойно вернулася.

За спиною, як звук вибуху, що вже відбувся, розходить ся й слабшає простір кляс.

ПОРІЧКИ

Пополудень під смаком порічок, як під водою. Твоє тіло блистить, як роса, на темнім повітрі, розвішеним, мов павутиння, під кущами. Калюжі твого рота порозливані, як по землі, по просторі ягід.

У язика, як спомин в мозку, виростає хата на роздоріжжі, вікна, відчинені у літній ранок, немов у сад, запах смородини, змішаний зі звуками радіо.

Воно говорить: «Війна. Приїхала колишня коханка важливого члена твоєї сім'ї. З її тіла випадають куски простору Голлівуду, тверді, як зуби. Проїжджає на мотоциклі і у корковому шоломі граф, що втече до Аргентини. Він ховається за ступенями перехрестя, як за скелею. Наближається відділ голоти з колами, як рушницями, на плечах. На них висять шляхетські шлунки, з яких, як із м'ячів, випущено повітря. Біле пір'я, замість співу, вилітає їм із ротів і занечищує простір. Хвилюється на столі пістоль, як калюжа води».

Фотограф, що має значення погребника. Він порастає біля чорної дитячої труни зі срібною облямівкою, що, наче фотоапарат, стоїть на високому триніжку. Перед ним, присипана квітами, немов камінням, лежить маленька дівчинка у білій сукоңці. У її руці, немов плач у роті, затиснена півонія. З її розбитого чола, замість крові, пливе роса і прохолода ранку.

Відчиняється хвіртка. Замість звуку, вона видає місячне світло. Входить у сад твоя баба у чорному одязі, просторому, як ніч. Лягає на ліжку, що, наче тїнь, висить у повітрі під яблунею.

Плями світла тремтять і шелестять, як листя.

КЛАДОВИЩЕ

Місце, де викують тобі нагробок зі срібла, затопленого в паперових грошах, немов у воді.

Де ти лежатимеш побіч чоловіка під кам'яною ковдрою, який складається з годинника з золота, червоного, як кров, вазонка, з якого виростає кислий, зелений дим, що спливає додогу, і кашлю біля білого й великого, немов гора, вікна.

Де за огорожею із запаху розтертого листя, на дорозі, покритій світлом, наче пилом, стоять коні, думки яких виступають на їхній шкірі замість поту.

До якого дорога веде повз розмову з двома дівчатами, якої звук становить її зміст, і повз уста твоєї учительки, важкі від простору кімнат її хати і тіней саду, де вона гуляє з своєю дорослою дочкою і її нареченим.

Звідки видно подорож за обороти коліс і сльози, немов за гори; двоє погоничів, у яких лише одна спина, яку вони ділять, як свиту; рудого чоловіка, шкіра на обличчі якого, як зуби, зроблена зі золота; і високого, з лобом розлитим, як калюжа молока, який, замість слів, вимовляє куски черствого хліба і злобне сичання своєї жінки.

10. 10/10/10

11. 11/11/11
12. 12/12/12
13. 13/13/13
14. 14/14/14
15. 15/15/15
16. 16/16/16
17. 17/17/17
18. 18/18/18
19. 19/19/19
20. 20/20/20
21. 21/21/21
22. 22/22/22
23. 23/23/23
24. 24/24/24
25. 25/25/25
26. 26/26/26
27. 27/27/27
28. 28/28/28
29. 29/29/29
30. 30/30/30
31. 31/31/31
32. 32/32/32
33. 33/33/33
34. 34/34/34
35. 35/35/35
36. 36/36/36
37. 37/37/37
38. 38/38/38
39. 39/39/39
40. 40/40/40
41. 41/41/41
42. 42/42/42
43. 43/43/43
44. 44/44/44
45. 45/45/45
46. 46/46/46
47. 47/47/47
48. 48/48/48
49. 49/49/49
50. 50/50/50
51. 51/51/51
52. 52/52/52
53. 53/53/53
54. 54/54/54
55. 55/55/55
56. 56/56/56
57. 57/57/57
58. 58/58/58
59. 59/59/59
60. 60/60/60
61. 61/61/61
62. 62/62/62
63. 63/63/63
64. 64/64/64
65. 65/65/65
66. 66/66/66
67. 67/67/67
68. 68/68/68
69. 69/69/69
70. 70/70/70
71. 71/71/71
72. 72/72/72
73. 73/73/73
74. 74/74/74
75. 75/75/75
76. 76/76/76
77. 77/77/77
78. 78/78/78
79. 79/79/79
80. 80/80/80
81. 81/81/81
82. 82/82/82
83. 83/83/83
84. 84/84/84
85. 85/85/85
86. 86/86/86
87. 87/87/87
88. 88/88/88
89. 89/89/89
90. 90/90/90
91. 91/91/91
92. 92/92/92
93. 93/93/93
94. 94/94/94
95. 95/95/95
96. 96/96/96
97. 97/97/97
98. 98/98/98
99. 99/99/99
100. 100/100/100

101

102
103

104

З М І С Т

Похорон	5
Вечір I	6
Війна	7
Ріка	8
Сльози	9
Поминки	10
Місто	11
Будинок	13
Виїзд	15
Вечір II	16
Віядук	17
Полудень	18
Вулиця	19
Пополудні	21
Хвороба	22
Зустріч	24
Пил	25
Клімат	26
Вид	27
Жінка	28
Кузен	29
Вечір III	30
Школа	31
Порічки	32
Кладовище	33

10. D-10